

הלכה למעשה ולמשיחא בדרף היומי

מסכת סוטה

תוכן

- 1.....הלכה למעשה.....1
- א. ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה ... אשה מזנה בניה כשרין רוב בעילות אחר הבעל
1
- ב. ואלו שב"ד כו' ... לרבות אשת חרש ואשת שומה ואשת שעמום ושהלך בעלה
למדינת הים ושהיה חבוש בבית האסורין שב"ד מקנין להן.....3
- 3.....הלכתא למשיחא.....
- ג. כשם שאם הוא סומא ... כך היא אם היתה סומא לא היתה שותה ... כשם שחיגרת
וגידמת לא היתה שותה.....3
- ד. כך הוא אם היה חיגר או גידם לא היה משקה ... כשם שאילמת לא היתה שותה ...
כך הוא אם היה אילם לא היה משקה.....4
- 5.....הדרן עלך ארוסה.....
- א. כשם שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותו.....5
- 5.....הלכה למעשה.....
- ב. כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל.....5
- 6.....הלכתא למשיחא.....
- ג. עתיד דור אחר לטהר כבר שלישי שאין לו מקרא מן התורה שהוא טמא.....7
- ד. אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים.....8

דף כז.

הלכה למעשה

א. ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה ... אשה מזנה בניה
כשרין רוב בעילות אחר הבעל

אשת איש¹ שזינתה², או שיצא עליה קול שהיתה מזנה תחת בעלה והכל
מורננים אחריה, למרות זאת אין חוששין לבניה שמא הם ממזרים, שרוב

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד טו

² אפילו זינתה ודאי בעדים שהרי רוב בעילות אחר הבעל. מ"ז שם ו ח"מ יד, ב"ש כב

הלכה למעשה ולמשיחא ברך היומי

מסכת סוטה

בעילות תולין בבעל. ומותר לישא בתה לכתחילה³, וי"א⁴ שרק אם אין לו לישא אחרת.

אבל היא בעצמה חוששין לה משום זונה גם אם יצא עליה קול שהכל מרננים אחריה⁵, וכהן חושש לה מדין תורה, ואם נשאה אין מוציאים⁶, וגם חוששין לבניו⁷ שהם חללים, שאפילו הם שלו, הרי הם בני זונה מכהן שהם חללים⁸. ואם נשאו לכהן אין מוציאים⁹, וישראלים אם רוצה להתרחק מן הכיעור יתרחק.

אולם אם ידוע שלא בא עליה בעלה אחר הקול שזינתה, כגון שהיה בעלה במדינת הים ותיכף שהלך בעלה ממנה, יצא קול שזינתה, ואז ספק אם נתעברה מבעלה קודם הליכתו, קודם הקול, תולין בבעל קודם הליכתו ואין חוששים על בניה שהם חללים¹⁰.

ואם היא פרוצה ביותר י"א¹¹ שחוששין אף לבנים שהם ממזרים, וי"א¹² שאין חוששים אלא לכהונה, ומכל מקום היא נאמנת לומר על בניה שהם כשרים אף לדעה הראשונה.

ואם היתה פרוצה כשהיתה ארוסה או כשהיתה פנוייה ואינה פרוצה לאחר נישואין, אף על פי שראוה מנאפת פעם אחת בניה כשרים, שרוב בעילות אחר הבעל וממנו נתעברה.

³ דעת הרמב"ם.

⁴ דעת רש"י בב"ש כב

⁵ אך אם אינו קול שהכל מרננים אלא קול בעלמא מחמת שראו ששחק עמה, או שראו בה דבר מכוער ודבר פריצות אינה נאסרת אף לכהן. מ"ז שם ז, ב"ש שם כא, ח"מ סי' ו יד, וב"ש שם ל

⁶ ב"ש שם כד

⁷ אבל אם בעלה ישראל אפילו אם זנתה במוזיד הבנים שתלד אח"כ כשירים אפילו לכהונה. ב"ש שם כה

⁸ שהרי זינתה קודם שנתעברה וכשחזר ובא עליה בעלה נעשית חללה והולד אף שבא מבעלה הוי חלל. ח"מ שם טו

⁹ ב"ש שם כב וכתב בשבות יעקב ח"ב סימן קמ"א דוקא בקלא דפסק אבל בקלא דלא פסק ודאי מוציאין ומהאי טעם פסק שם באישה אחת שהיתה יושבת תחת בעלה ויצא עליה קלא דלא פסק שזינתה תחתיו ונתאלמנה ועמדה ונשאת לכהן כופין אותו להוציא דהוי קלא דקודם הנשואין ע"ש.

¹⁰ ח"מ שם.

¹¹ כיון דלא שייך בה לומר רוב בעילות מהבעל וכן הוא בפסקי מהרא"י סי' ל"ז וכן משמע בפרש"י, ב"ש שם כו

¹² רא"ש פ"ב כתב בשם ה"ג דאמרינן רוב בעילות מהבעל אפילו אם היא פרוצה ביותר וכ"כ הגמ"י פט"ו והחולקים על ה"ג לא חולקים עליו בזה וכ"כ בתשובת מהרי"ו דסוגי' דסוטה איירי לענין איסור כהונה אבל ליכא חשש ממזר ומדייק כן מהרמב"ם שכתב אם היא פרוצה חוששין אף לבנים והיינו דחוששין לה ולהבנים וחששא שלה הוא לאיסור כהונה כן הוא החשש הבנים לכן בניה לכתחלה אסורים ובדיעבד צ"ע אם מוציאים אותה מישראל. ב"ש שם כו

הלכה למעשה ולמשיחא בדף היומי

מסכת סוטה

ב. ואלו שב"ד כו' ... לרבות אשת חרש ואשת שוטה ואשת שעמום ושהלך בעלה למדינת הים ושהיה חבוש בבית האסורין שב"ד מקנין להן

כבר התבאר לעיל דף כד. מי שנתחרש¹³ בעלה או נשתטה, או היה במדינה אחרת, או שהיה חבוש בבית האסורים¹⁴, ושמעו ב"ד שהעם מרננין אחריה, קוראין לה הב"ד¹⁵ ואומרים לה אל תסתרי עם איש פלוני. ואם באו עדים אח"כ שנסתרה עמו ושהתה עמו כדי טומאה, אוסרים אותה על בעלה לעולם והפסידה כתובתה, וקורעין הב"ד את כתובתה, וכשיבא בעלה או יבריא או יצא מבית האסורים, יתן לה גט¹⁶.

אם¹⁷ יצא הבעל מבית האסורים ואמר, שלמפרע לא היה נחא ליה בקינוי, אינה אסורה עליו.

לא מצינו רשות לב"ד לקנאות אלא כשאין הבעל לפנייהם, אבל אם הבעל כאן ואינו מקפיד על אשתו כי תנאפנה, אין בקינוי ב"ד כלום, ואף על פי שהכריחוהו שעל כרחו ענה אמן, כיון שע"כ הי' מסתמא מחל לה הקינוי¹⁸.

ומה שמקנאים בית הדין¹⁹, אינו אלא לאוסרה ולהפסידה כתובתה, אבל לא להשקותה.

הלכתא למשיחא

ג. כשם שאם הוא סומא ... כך היא אם היתה סומא לא היתה שותה ... כשם שחיגרת וגידמת לא היתה שותה

¹³ שו"ע ונו"כ שם יג

¹⁴ בברייתא תני שעמום בהדי אינך ופירש רש"י בדף כ"ד שעמום לקוי בתמהון לבב ורבינו השמיטו גם הטור לא הזכירו נראה דלא הוה גרסי ליה. מעשה רקת הלכות סוטה פרק א הלכה י

¹⁵ ועיין פ"ת שם כו שנחלקו הנוב"י דס"ל דרק בי"ד עצמם אבל אין קינוי על ידי שליח בית דין והחת"ס ס"ל דקינוי ע"י שליח ב"ד הוי קינוי כל שאמר לה בלשון קינוי ע"ש וכן מבואר עוד בדבריו סי' ק"י שם שאם שליח ב"ד אמר לה בעדים אל תסתרי עם פלוני ויש עדים שנסתרה אח"כ נאסרה על בעלה מדינא כו.

¹⁶ ואינו יכול להשקותה מפני שלא קינא לה. רמב"ם הלכות סוטה פרק א הלכה יא

¹⁷ בתשו' נו"ב תניינא סי' קנ"ט מובא בפ"ת שם כו

¹⁸ שם.

¹⁹ רמב"ם שם הלכה י

הלכה למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת סוטה

ואלו הן הנשים²⁰ שאינן ראויות לשתות, אף על פי שהיא רוצה לשתות ובעלה רוצה להשקותה, אלא יוצאות בלא כתובה משיבואו עידי סתירה אחר עידי קינוי, ויאסרו על בעליהן לעולם, וחמש עשרה נשים הן, ואלו הן: ארוסה, ושומרת יבם, וקטנה אשת הגדול, וגדולה אשת הקטן, ואשת אנדרונינוס, ואשת הסומא, או החגר, או האלם, או מי שאינו שומע, או שהוא כרות יד, וכן החגרת, והאלמת, והסומה, וכרותת כף, ושאינה שומעת, כל אחת מאלו אינה ראויה לשתות.

ומניין שאינן ראויות לשתות שני (במדבר ה פסוק כט) אִשָּׁר תִּשָּׁטֵחַ אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ, תַּחַת אִישָׁהּ פֶּרֶט לְאֵרוּסָהּ וְשׁוֹמֵרֵת יָבֵם שְׁאִינָה תַּחַת אִישָׁהּ, אִשָּׁה פֶּרֶט לְקַטְנָהּ, אִישָׁהּ פֶּרֶט לְאִשָּׁת קַטָּן וְאִשָּׁת אַנְדְרוֹנִינוֹס שְׁאִינָה אִישׁ

והרי הוא אומר (שם פסוק כט) אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ עַד שֶׁתְּהִיָּה הִיא שְׁלִימָה כְּמוֹהוּ וְהוּא שְׁלֵם כְּמוֹתָהּ, הֵיא לְמִדַּת שְׁכָל דְּבַר שְׁמַעֲכֵב אוֹתָהּ מִלְּשִׁתוֹת מַעֲכָב אֶת בַּעֲלָהּ מִלְּהַשְׁקוֹתָהּ, וְכָל הַמַּעֲכָב אֶת הַבַּעַל מִלְּהַשְׁקוֹתָהּ מוֹם כְּמוֹהוּ מַעֲכָב אוֹתָהּ מִלְּשִׁתוֹת.

וְנַעֲלָם מַעֲיָנֵי אִישָׁהּ (שם פסוק יג) פֶּרֶט לְאִשָּׁת סוּמָא²¹.

וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה (שם פסוק יח) וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה פֶּרֶט לְחַגְרָתָהּ.

דף כז:

ד. כך הוא אם היה חיגר או גידם לא היה משקה ... כשם שאילמת לא היתה שותה ... כך הוא אם היה אילם לא היה משקה

²⁰ רמב"ם שם פרק ב הלכה ב - ג

²¹ צע"ק אם הוא סומא באחת מעיניו אם משקין את אשתו, ולפלא על רבינו, דלקמן כתב ואפילו כפה אחת, שנאמר כפיה, והכא מעיני כתיב, ובעי שני עינים, ומירושלמי סוף פרק שני (סוטה פ"ב ה"ו) ונעלם מעיני כו' פרט לסומא כו' היא סומא, מתניתא דר' יודן פוטר מכל מצות האמורות בתורה, משמע דעל סומא שאין לו עינים כלל קאי, דבו פוטר ר"י מכל מצות (קידושין לא, א), וצע"ק. וזה פשוט דכוונת ירושלמי על הא דפוטר לר"י מכל עשין שבתורה, ולכך אין המים בודקין אותה, אבל על לא תעשה ומכש"כ עריות ודאי מוזהר, ופשוט. אור שמח שם. ובמעשה רקח כתב אף דכתיב מעיני ולא כתיב מעיני לא ממעטינן אלא סומא גמור דכיון דבראיה תליא מילתא כל שרואה אפי' בעין אחת לא מיעטו הפסוק, ומינה גם להחגרת או שאין לה כף שכתב רבינו הכוונה שאין לה כף כלל, ובפירושו המשנה כתב להדיא שאין לה ידים וכן לשון רש"י סוף פרק ארוסה וכו'.

הלכה למעשה ולמשיחא ברך היומי

מסכת סוטה

וְנָתַן עַל פְּפִיָּהּ (שם) פֶּרֶט לְמִי שֶׁאֵין לָהּ כֶּף²², או שֶׁהִיתָה עֲקוּמָה או יבִשָּׁה, שֶׁאֵינָה יְכוּלָה לִיקַח בָּהּ, וְאֶפִּילוּ כֶּפֶה אַחַת שֶׁנֶּאֱמַר כֶּפִּיָּהּ.

וְאָמְרָה הָאִשָּׁה (שם פסוק כב) פֶּרֶט לְאֵלֶמֶת.

וְאָמַר אֵל הָאִשָּׁה, (שם פסוק יט) וְאָמַר אֵל הָאִשָּׁה פֶּרֶט לְמִי שֶׁאֵינָה שׁוֹמֵעַת²³.

הדרן עלך ארוסה

א. נשם שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותה

השוטה ששתתה המים ונטמאה באותה שעה²⁴ שתמות היא, ימות הנואף שהשקה על ידו²⁵, בכל מקום שהוא, ויארע לו מאורעות שאירעו לה לצבות בטן ולנפיל ירך.

הלכה למעשה

ב. נשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל

²² רמב"ם שם

²³ ועיין תי"ט ספ"ד שהקשה על דרשא ואמר אל האשה פרט למי שאינה שומעת שכתב רבינו מנין לו דבגמרא ת"ר איש איש לרבות אשת הרש כו' שב"ד מקנין לה כו' עכ"ל ולק"מ. דשם מיירי בהרש שאינו שומע ואינו מדבר ורבינו מיירי שאינו שומע אבל מדבר וקניא לה ע"י עצמו אפ"ה אינו משקה אותה. ומ"ש מנין לו דרשה זו בספרי איתא הובא בילקוט. משנה למלך שם.

²⁴ רמב"ם שם פרק ג הלכה יז

²⁵ ואני מסתפק אם הוא דוקא מחמת אותה טומאה דמחמתה שתתה אבל אם טימא אותה פעם אחרת נהי שהמים בודקין אותה אבל לו אינן בודקין אלא מחמת אותה טומאה. וכן היכא דנטמאה אחר זמן עם זה דקי"ל כר"מ דהמים בודקין אותה וכמ"ש רבינו לקמן בפ"ד מהלכות אלו דין י"ז מהו שיבדקו אותו. וזה הספק עצמו יש להסתפק היכא דוינתה לשעבר עם אחר או להבא מהו שיבדקו אותו דאפשר דליכא בדיקה גבי דידיה אלא באותו שקינא לה אבל לא באחר או דלמא לא שניא. ואת"ל דליכא בדיקה אלא עם אותו שקינא לה אבל באחר לא, עדיין יש להסתפק בזה שקינא לה אם טימא אותה לשעבר או לעתיד מהו שיבדקו אותו מי אמרינן ליכא בדיקה לגבי דידיה אלא באותה טומאה שקינא לה אבל משום טומאה אחרת ליכא בדיקה או דלמא כל לגבי דידיה דזה שקינא לה לעולם איכא בדיקה. משנה למלך ועי"ש מה שפלפל בדברי הירושלמי

הלכה למעשה ולמשיחא בדרף היומי

מסכת סוטה

כבר התבאר לעיל דף כה. שהנחשדת על אשת איש²⁶, אם היו לה קינוי וסתירה מבעלה, ולא שנת מי המרים, הואיל ונאסרה על בעלה בשבילו, הרי היא אסורה על זה שנתייחדה עמו לעולם, כמו שהיא אסורה על בעלה, דילפינן מקראי (שם פסוק כט) וְנִמְטָאָה²⁷, שכשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל.

ואם עבר ונשאה הנחשד²⁸, מוציאים אותה מתחתיו בגט, אפילו היו לה כמה בנים ממנו, שכיון שאם נבעלה אסורה מן התורה על הבעל ועל הבעל, הוא הדין נמי אם נאסרה לבעל בשבילו על ידי קינוי וסתירה, אסורה נמי לו.

ואם אינו רוצה²⁹ בעלה להשקותה יש שהסתפקו שאם היא עומדת וצווחת טהורה אני, ורוצה לשתות מי המרים והוא אינו רוצה להשקותה, אף שהרשות בידו לאוסרה על עצמו, מאחר שצריך ליתן לה כתובה ג"כ אינו יכול לאוסרה על הנחשד, מאחר שהם טוענים ברי שלא זינו והיא רוצה לשתות. וי"א³⁰ שמכיון שאין טהרתה יכולה להתברר אסורה גם לבעל.

גם אם³¹ אסורה לבעלה בלאו הכי, מצד איסור אחר, כגון שאסורה עליו באיסור לאו או עשה, וי"א³² שאפילו נאסרה עליו מצד שקינא לה לאיש אחר ונסתרה עמו, אם היה לה קינוי וסתירה על איש זה, הרי נאסרה על זה שנתייחדה עמו לעולם.

הלכתא למשיחא

²⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יא א

²⁷ הוי"ו מיותר.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם וקעה יז

²⁹ ח"מ יא שם א

³⁰ מבואר ברמב"ם שאפילו העיכוב הוא ממנו דהוא לא היה רוצה להשקותה מ"מ היא אסורה לו והטעם הוא משום אחר קינוי וסתירה היא אסורה לבעל ולבעל ואין לה תקנה אלא ע"י בדיקת המים ובע"כ אינה שותה אף על גב דהוא מעכב שלא כד"מ מ"מ א"י להשקותה בלא דעתו ורצונו א"כ ממיל' היא אסורה כיון דא"י להתברר אם היא טהורה, ואפשר הב"ד יכולים לכופו שישקה אותו כדי לברר הספק מ"מ אם לא השקה אותה אסורה עליו ולנחשד ובחנם תמה הח"מ על הרמב"ם בזה. ב"ש שם ב ביאור הגר"א ב

³¹ עיין אבנ"מ שם.

³² זו"ל הבאר היטב שם ד ואין חילוק בין אם הוא הבעל הראשון שאסרה לבעל בין אם הוא הבעל השני מוהר"ר בצלאל אשכנזי סי' קצ"ו ובהר"א ששון סי' קצ"ו שבות יעקב ח"א סי' צ"ד ובנה"ג סי' קע"א. והראיה בסנהדרין דף מ"א דמקשה התם והא יכולין לומר דלאוסרה על בעלה שני באנו ושם נאסרה כבר לבעלה ואפ"ה נאסרה על בעלה עיין ודו"ק. אולם עיין אבני מילואים שם ב זו"ל ולענ"ד נראה דהתם באלמנה לכ"ג ושם נמי תני ממזרת ונתינה לישראל דאמרו בש"ס דמקנין לאוסרה לבעל ע"ש התם כיון דאיסור סוטה חייל לבעל חייל נמי לבעל אף על גב דאסורה וקיימא משום אלמנה לכ"ג או משום ממזרת ונתינה חייל ע"י כולל מגו דחייל איסור סוטה לבעל חייל נמי לבעל וא"כ שפיר השיב ונטמאה ונטמאה א' לבעל וא' לבעל דע"י קינוי תאסר לבעל וממילא תיאסר משום איסור סוטה לבעל ע"י כולל דבעל, אבל בבעל שני לא שייך כולל כיון דהאי איסור סוטה כבר הי' על הבעל ע"י בעל ראשון וכיון דלא מצוי חייל על הבעל אינו חל נמי על הבעל. ועיין פ"ת קעה ס"ק לא

הלכה למעשה ולמשיחא בדרף היומי

מסכת סוטה

ג. עתיד דור אחר לטהר כבר שלישי שאין לו מקרא מן התורה שהוא טמא

כבר התבאר במסכת פסחים דף יד. ששלושה מטמאים יש דרגה אחר דרגה - אבי אבות הטומאה, אב הטומאה, וולד הטומאה.

אבי אבות הטומאה

טומאת המת לפי שעושה את הנטמא בה לאב הטומאה.

אב הטומאה

דרגה זו של טומאה נקראת "אב הטומאה", משום שממנה מסתעפות טומאות רבות אחרות הנקראות תולדות: "ראשון לטומאה", "שני לטומאה", "שלישי לטומאה" ו"רביעי לטומאה".

וכוללת - שרץ, נבילה, שכבת זרע, מי חטאת, חטאת, שעיר המשתלח, זב, זבה, נדה, יולדת, מצורע, ומעיינותיהן ומשכבן ומושבן ומרכבן של החמשה האחרונים, נבילת עוף טהור, כל אלו הן י"ב אבות הטומאה. וכ"כ אדם הנטמא במת או בכלי שנגע במת, או כלי שנגע באדם כזה או בכלי שנטמא במת, שהמת או הכלי שנטמא במת הן אבי אבות הטומאה, ונעשו האדם או הכלי שנגעו בהם עי"ז אב הטומאה³³.

ולד הטומאה

כל דרגות הטומאה שמתחת לאב הטומאה נקראות "וולד הטומאה" וכל הנוגע באב הטומאה מכל אבות שזכרנו, נעשה ולד הטומאה.

ארבע דרגות טומאה יש בוולד הטומאה

ראשון - כל דבר שנטמא באחד מאבות הטומאה, בין אדם, בין כלים, בין אוכלים ובין משקים - נעשה ראשון לטומאה. ראשון לטומאה - אינו מטמא אלא אוכלים ומשקים בלבד ועושה אותם שני לטומאה.

שני - מאכל או משקה שנטמאו בראשון לטומאה, הרי הם נעשים שני לטומאה. שני לטומאה - אינו מטמא אלא קודש ותרומה (ולא חולין) ועושה אותם שלישי לטומאה.

³³ והוא מדברי קבלה. עיי' ברמב"ם הל' ט"מ פ"ה ה"ה ובראב"ד שם

הלכה למעשה ולמשיחה בדרה היומי

מסכת סוטה

שלישי – קודש או תרומה שנטמאו בשני לטומאה, הרי הם נעשים שלישי לטומאה ופסולים. שלישי לטומאה – אינו מטמא אלא קודש בלבד ועושה אותו רביעי לטומאה.

רביעי – קודש שנטמא בשלישי לטומאה, הרי זה נעשה רביעי לטומאה ופסול. רביעי לטומאה, אינו מטמא אחר לעשותו חמישי לטומאה

וכל אלו הנוגעים זה בזה נקראין ולד הטומאה ולפעמים נקרא השני ולד ולד.

בחולין – אין שני עושה שלישי. כלומר אוכל שייגע בשני לא ייטמא, ולכן שני נקרא פסול, שכל שאינו מטמא אחרים נקרא פסול.

בתרומה – שני עושה שלישי ונקרא פסול מדאינו עושה רביעי.

בקדשים – שלישי עושה רביעי ורביעי בקודש נקרא פסול מדאינו עושה חמישי.

לפיכך הראשון³⁴ שבחולין טמא ומטמא, השני פסול ולא מטמא, ואין שני עושה שלישי בחולין, ומניין לאוכל שני שהוא פסול בחולין שנאמר (ויקרא יא פסוק לג) וְכֹל כְּלֵי חָרֶשׁ אֲשֶׁר יַפֵּל מֵהֶם אֶל תּוֹכּוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא, נמצא השרץ אב וכלי חרס שנפל השרץ לאוירו ראשון והאוכל שבכלי שני והרי הוא אומר יטמא, וכן שרץ שנפל לאויר התנור, הפת שנייה שהתנור ראשון.

ד. אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות ונרמים

הכהנים והלוי משבט לוי³⁵ אעפ"י שאין להם חלק בארץ כבר נצטוו ישראל ליתן להם ערים לשבת³⁶ ומגרשיהם, והערים הם שש ערי מקלט, ועליהן

³⁴ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יא הלכה ב

³⁵ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יג הלכה א ב

³⁶ י"ג ערים לכהנים והשאר ללוים כמפורש ביהושע כ"א

הַלְנָה לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְרַף הַיּוֹמִי

מַסְנַת סוּטָה

שתים וארבעים עיר, ולא נהג אלא בבית ראשון אבל בבית שני פסקו ערי מנרש³⁷, וכשמוסיפין ערי מקלט אחרות בימי המשיח³⁸, הכל ללויים³⁹.

מנרשי הערים כבר נתפרשו בתורה שהם שלשת אלפים אמה לכל רוח⁴⁰, מקיר העיר וחוצה כלומר שבעים אמה ושיריים אחר חומת העיר מתחילים למדוד⁴¹, שנאמר (במדבר לה פסוק ד) מְקִיר הָעִיר וְחוּצָה אֶלֶף אַמָּה סָבִיב, ולהלן הוא אומר (שם פסוק ה) וּמִדֶּתֶם מִחוּץ לְעִיר אֶת פְּאֵת קַדְמָה אֶלְפִים בְּאַמָּה וּגּו', אלף הראשונים מנרש שהוא רחבה פנויה מזריעה ומבתים ומאילנות לנוי העיר להיות לה לאויר⁴², ואלפים שמודדין חוץ למנרש לשדות וכרמים ללויים ליטע ולזרוע שם, סך הכל שלושת אלפים אמה. וי"א⁴³ שאין נותנין אלא אלפים אמה, אלף אמה מהן מנרש, ואלף אמה שדות וכרמים.

³⁷ כמבואר להלן מת: ועי' רש"ש שם שנתקשה בזה ונראה דהטעם דכיון שלא היו כל ישראל רק שבט יהודה ובנימין וקצת משאר שבטים ולא ישבו כפי חלוקת יהושע ולכן אין נוהגין ערי הלויים ג"כ והכהנים ישבו מפוזרים בהרבה ערים כדאי' בקינות לט"ב ועי' תענית כ"ו א' וב"מ כ"ח א' ועי' מנ"ח מצוה ת"ח שנסתפק כמה ערים נותנין ללויים בבית שני שהיו רק ב' שבטים ותמוה דבבית שני לא היו כלל ערי מנרש וכנ"ל. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק א

³⁸ כמבואר ברמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ה הלכה ד בימי המלך המשיח מוסיפין שלש אחרות על אלו השש שני' (דברים י"ט ט) ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה, והיכן מוסיפין אותן בערי הקיני והקנזי והקדמוני שנכרת לאברהם אבינו ברית עליהן ועדיין לא נכבשו, ועליהן נאמר בתורה (דברים שם ח' – ט) ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה.

³⁹ אבל בשאר הערים שיכבשו שם אין ללויים חלק בהן כיון שהובטחו שיהיו מא"י. מנ"ח תת. אבל אם יכבשו שאר ארצות דעת רבנו בסמוך הי"א שיש ללויים חלק בהן ודעת הסמ"ג שלעת"ל יהי' חלוקה חדשה בכל א"י והלויים ג"כ יקבלו חלק בשאר ישראל

⁴⁰ צ"ע אם מודדים אותם שוחקות או עצבות מנ"ח שם.

⁴¹ אם היו שם הרים או בקעות אין מקדרין בהן כדרך שמקדרין בשבת אלא מודדין הכל בשוה. מנ"ח שם, ונחלקו הראשונים האם מרבעים הקרנות כמו לדין תחומין בשבת והאם גם למנרש וגם לשדות וכרמים.

⁴² רש"י כאן

⁴³ רש"י והרמב"ן בפ' מסעי וכ"כ המאירי בעירובין ג"ו [אבל בב"ב כ"ד ב' כ' כדעת רבנו] וכ"ד התוס' ב"ה כ"ט א' ד"ה קמ"ל